

Kulcsszavak: cigány búcsújáróhely, szájhagyomány, vallási identitás

Búcsújáróhelyek – Csatka

műfaj: dokumentumfilm

hossz: 47'

év: 2002/2003

Rendező-producer: Székely Orsolya

Szereplő: Erdélyi Zsuzsanna néprajzkutató, a csatkaai búcsú zarándokai

Vágó: Szalai Károly, Sass Péter

Operatőr: Székely Orsolya, Tóth Zsolt Marcell

Archív anyagok Ragályi Eleméértől, Sebő Ferencről, Székely Orsolyától, Zolnay Páltól

Gyártó: Ikon Stúdió

„Még a nagypapámnak az apja is meg a felesége is itt voltak ebben a templomban, az apám, az anyám, mindenki. És lovaskocsival! Most meg azért... Nézzen a kocsijainkra. 7-8 milliós autókkal érkezünk, mert a Szűz Mária megsegített minket.” A fiatalasszony, aki ezt mondja, egy a sok ezer zarándok közül, akik minden évben megérkeznek a csatkaai búcsúba, szeptember 8-án, Kisasszony napján. Ahogy Mogyorósi Ágnes a csatkaai búcsúról írott tanulmányában megjegyzi, „a csatkaai búcsújárók nagyobb része cigány, és az itteni szeptember 8-i búcsú a közbeszédben, a sajtóban és a cigányok között is cigánybúcsúként ismeretes”. Székely Orsolya dokumentumfilmjében a búcsút látogató cigányok vallanak személyes istenhitükről, a búcsúhoz fűződő, régre visszatekintő kapcsolatukról, búcsújáró szokásaikról és arról, hogy ők maguk miképpen értelmezik a helyhez kapcsolódó erős Szűz Mária-kultuszt. Véleményük szerint ebben benne van az anya iránti tisztelet, aki az összetartó erő a családban. A film az egyes interjúrészek alatt és között a csatkaai zarándokokról mutat életképeket, ahogy imáikat mondják, a kút szent vizében arcukat mossák, gyertyáikat meggyújtják, szent Szűz Mária-szobraikat hordják, legendáikat mesélik. A filmforgatás szempontjából fontos adalék, hogy Székely Orsolya és munkatársai Erdélyi Zsuzsannát, a neves néprajzkutatót kísérik és filmezik, ahogy a cigány zarándokokkal beszélget és magnetofonjával felveszi az adatközlők történeteit, imádságait. Bár a néprajzkutató várákozásaival ellentétben újabb archaikus imádságot nem talált, de a filmesek felvettek egy csomó érdekes történetet, amely a modern roma zarándokok vallási identitását tükrözik. Erre rímel a fentiekben már idézett kutató, Mogyorósi Ágnes tanulmányának zárásaként tett kijelentése is: „a búcsúra érkező cigányok esetében jól megfigyelhető, hogy miként válik ez a vallásos esemény egyre inkább identitásuk formálójává és fenntartójává. Egyre hangsúlyosabbak a búcsú mellett folyó politikai vagy más közéleti történések. A cigányság számára ez a búcsú szimbolikus jelentésű, az összetartozást jelenti számukra.” (M.A.)

A filmhez tartozó linkek:

<http://ikonstudio.hu/2012/05/09/csatka-47-perc/>

<https://port.hu/adatlap/film/tv/csatka/movie-62545>

Szakirodalom:

Mogyorósi Ágnes: A csatkaai cigánybúcsú, *Erdélyi Múzeum*, 2014/1 (LXXVI), 56-68,

https://eda.eme.ro/bitstream/handle/10598/29414/EME_EM2014--

[1_005_MogyorosiAgnes_CsatkaaiCiganybucsu.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://eda.eme.ro/bitstream/handle/10598/29414/EME_EM2014--1_005_MogyorosiAgnes_CsatkaaiCiganybucsu.pdf?sequence=1&isAllowed=y)